



Dialoguri@IER: cooperare_regională

27.03.2024

Rolul mecanismelor regionale de cooperare în contextul geopolitic actual. Oportunități și provocări pentru România

- SINTEZĂ -

Institutul European din România (IER) a organizat pe data de 27 martie 2024 un nou eveniment în cadrul seriei intitulate *Dialoguri@IER*. Tema discuției s-a încadrat în subiectul mai larg al cooperării regionale și a urmărit să faciliteze dialogul între diferiți experți interesați de posibilitățile de aprofundare a acesteia și publicul larg. Întâlnirea a avut ca punct de plecare **studiul SPOS „Rolul mecanismelor regionale de cooperare în contextul geopolitic actual. Oportunități și provocări pentru România”** publicat de IER în luna ianuarie a acestui an.

Dialogul a fost deschis de **Oana-Mihaela Mocanu**, director general IER, care a adresat cuvântul de bun-venit și a subliniat importanța proiectului de studii de strategie și politici SPOS, menționând inițiativele de cercetare ale IER privind consolidarea profilului României de actor regional care poate furniza expertiză în numeroase domenii. Au urmat intervenții din partea **E.S. Lazăr Comănescu**, secretar general, Organizația de Cooperare Economică la Marea Neagră și **Sebastian Mitrache**, director general, Ministerul Afacerilor Externe. În această parte a dezbaterii au fost subliniate următoarele aspecte ale procesului de cooperare regională și nu numai:

Acest studiu, precum și celelalte tipuri de activități desfășurate de institut sunt deosebit de importante și arată necesitatea existenței IER ca instituție de sine stătătoare. Efortul depus în cadrul IER pentru sprijinirea unei abordări conceptuale românești a contextului european este extrem de apreciat, cu atât mai mult cu cât este singura instituție publică din România care are acest rol. Atât în Uniunea Europeană, cât și în România este extrem de necesară o discuție despre ce fel de Europă ne dorim în viitor.

Subiectul ales reflectă în mod realist dinamica regională din ultimii doi ani. Astfel, se poate spune că tema este una de interes pentru viitoarea politică regională a țării noastre și oferă posibilitatea unor politici bazate pe o informare actualizată legată de formatele regionale de cooperare.

La relevanța temei contribuie inclusiv contextul regional de securitate care este unul turbulent, cu numeroase provocări la adresa valorilor democrației.

Cu toate că securitatea este un concept multidimensional, trebuie să fim atenți mai ales la aspectul său economic. Astfel securitatea economică poate fi obținută doar prin cooperare. În actualul context ar fi forțat să vorbim despre încheierea globalizării, pentru că dimensiunea sa economică este în continuare importantă.

Demersurile Ministerului român al Afacerilor Externe de revigorare și dinamizare a dialogului în cadrul platformelor și mecanismelor regionale de cooperare au fost salutate și apreciate.

Pe viitor, ar fi de dorit o dinamizare a dialogului cu actorii regionali, interacțiune care să reflecte mai mult pragmatism și interese mai concrete. Problemele regiunii ar trebui abordate, discutate atât la nivel bilateral, cât și la nivel multilateral.



Tot legat de planificarea acțiunilor viitoare din regiune, este necesar să începem să ne gândim la modul în care vom asigura securitatea de tip hard în regiune, după încheierea războiului din Ucraina.

Deși toate formatele de cooperare regională au și o dimensiune economică, aceasta nu este abordată integrat. Prin urmare ar fi util un accent mai mare pus pe realizarea unei sinergii între aceste formate. România poate avea un rol hotărâtor în conturarea acestor sinergii.

Dunărea poate să devină un al doilea Rin al Europei, din punct de vedere al importanței economice, în special pe axa est-vest. Dezvoltarea navigației pe Dunăre, astfel încât să fie posibilă pe tot parcursul anului, va duce la scăderea costurilor cu transportul și va putea sprijini protejarea mediului.

Studiul SPOS „Rolul mecanismelor regionale de cooperare în contextul geopolitic actual. Oportunități și provocări pentru România”, coordonat și publicat sub egida IER, reprezintă un instrument de lucru util atât practicienilor, cât și mediului academic.

Cooperarea regională are o lungă tradiție în regiunea Balcanilor, și în acest sens ne putem gândi la Mica Înțelegere sau la Înțelegerea Balcanică. Este în continuare nevoie de accelerarea multiplicării eforturilor regionale de cooperare. Formatele regionale sunt instrumente utile pentru creșterea coeziunii și pentru promovarea intereselor la nivel european.

Este nevoie ca aceste formate să fie mai active și să aibă acces la finanțări, ceea ce va contribui la o gestionare mai eficientă a problemelor identificate.

Marea Neagră, ca punct de intersecție între Europa, Caucaz și Asia Centrală, constituie o importantă oportunitate și invitație la cooperare. Ar fi indicat să ne gândim la formularea unei strategii pentru Marea Neagră la nivel european sau măcar la o abordare strategică a acestei regiuni.

După această secțiune a urmat prezentarea idelor principale ale **studiului SPOS „Rolul mecanismelor regionale de cooperare în contextul geopolitic actual. Oportunități și provocări pentru România”** în prezența celor trei autori: **Octavian-Dragomir Jora**, prof. univ. dr., Academia de Studii Economice, **Marius-Cristian Neacșu**, conf. univ. dr., Academia de Studii Economice, **Cezar Teclean**, cercetător asociat, Academia de Studii Economice. Aceștia au intervenit ulterior și în secțiunea de Întrebări și răspunsuri cu precizări și comentarii.

Octavian-Dragomir JORA a conturat principalele obiective ale studiului, orientate către oportunitățile României și provocările cu care se confruntă ca urmare a participării la o serie de mecanisme regionale de cooperare. Analiza a urmărit, într-o notă explicativ-critică și predictiv-creativă, evoluțiile posibile ale cooperării regionale, evidențiindu-le pe cele probabile și preferabile. Datele valorificate în cadrul studiului sunt toate din surse deschise, publice, verificabile. Aceasta ar putea reprezenta o limitare a posibilităților cercetării, mai ales în actualul context regional, care este extrem de dinamic.

Marius-Cristian NEACȘU a evidențiat contextul geo-politic al analizei—sfârșitul unui ciclu geopolitic—conturând aspectele unei poli-crise și indicând sursele amenințărilor globale. Acestea includ resurse critice (energetice, tehnologice) și manifestări ale de-globalizării (offshoring / reshoring / nearshoring / friendshoring), schimbări climatice, evoluții politice (populism, radicalizare) și ambiții de forță (emergența militară și maritimă a Chinei). În contextul globalizării informației (efectul CNN), avem tot mai pregnant de-a face cu globalizarea conspirației (efectul



Tik Tok). În acest cadru, s-a adus în discuție Eurasia, ca miză geo-politică, strategică și economică a sec. XXI. Nodul central al acesteia îl constituie Marea Neagră.

Cezar TECLEAN a detaliat poziționarea României ca „țară de frontieră” și mijloacele de depășire a condiției sale. Europa central-estică cunoaște o istorie a periferiilor succesive, cu cicluri cheie marcate de perioada de dinainte de 1989, trecerea la democrație și economia de piață conturată în 1991, ocuparea Crimeii din 2014 și războiul actual din Ucraina. Gestionarea periferiei are un singur răspuns: diversificarea formatelor de cooperare regională („*geopolitica celor mici*”). Competiția în aceste structuri regionale are ca miză un loc cât mai convenabil în matricea concurențială internă. O evaluare a ultimilor zece ani a *atuurilor* României care favorizează valorificarea unor oportunități în cadrul organismelor regionale, evidențiază aspecte precum: calitatea mediului de securitate; reziliența și libertatea economică; stabilitatea politică și economică. La capitolul *neajunsuri*, elemente care permit materializarea unor riscuri, România înregistrează deficiențe la următorii indicatori: calitatea guvernării; calitatea regimului fiscal; calitatea legislației. Inițiativa celor Trei Mări constituie formatul cel mai efervescent de cooperare regională al României. Acesta permite o manifestare de geoeconomie proactivă, prin interconectarea infrastructurilor.

A urmat apoi o intervenție din partea **Antonei Colibășanu**, analist geopolitic, lector univ. dr., Școala Națională de Studii Politice și Administrative. Aceasta a apreciat realizările studiului, accentuând necesitatea abordării mecanismelor de cooperare regională în manieră dinamică, pentru maximizarea beneficiilor participării României. Anticiparea și buna pregătire ar facilita adoptarea celor mai bune decizii, chiar și a celor structurate, într-un termen cât mai scurt.

Ultima parte a dialogului a fost dedicată unor comentarii, întrebări și răspunsuri. Cu acest prilej, **Valentin Lazea**, economist șef la BNR, a subliniat necesitatea acordării unei atenții sporite Serbiei în contextul procesului de integrare europeană și de construire a unei axe est-vest de transport fluvial. România, care păstrează bune relații de vecinătate și este printre cele mai interesate state de navigația pe Dunăre, ar putea juca un rol important în acest context.

Intervențiile următoare au reliefat importanța unor formate de cooperare regională mai pragmatice, precum Inițiativa celor Trei Mări. România are nevoie de mai multe formate care să fie nu „oportuniste”, ci inteligente. Pentru aceasta este nevoie mai ales de organizații care să încurajeze investirea, nu cheltuirea fondurilor. Cu acest prilej au fost abordate și aspecte referitoare la influența SUA asupra cooperării la Marea Neagră, sau la inițiativele regionale de îmbunătățire a transporturilor de bunuri și mărfuri. Valorificarea potențialului de transport al Dunării ar necesita dezvoltarea infrastructurii portului Constanța, aglomerată în ultima perioadă de grânele ucrainene.

Vă invităm să accesați înregistrarea video a evenimentului [aici](#).

Sinteza realizată de

Iulian Oneașcă și Mihaela-Adriana Pădureanu

Compartimentul Studii, Serviciul Afaceri Europene